

Ἐκθεση ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΜΩΡΑΙΤΗ

693.717.8812

www.kmoraiti.gr

22/8/2020

ΕΠΑΓΩΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΟΣ

Αξιολόγηση επαγωγικού συλλογισμού (από το ειδικό στο γενικό):

- **Τέλεια επαγωγή:** υπάρχει όταν τα ειδικά στοιχεία από τα οποία συνάγεται το γενικό συμπέρασμα είναι πλήρη και επαρκή. Έτσι, οδηγούμαστε σε βέβαιο συμπέρασμα.
π.χ. Στη Σουηδία παρατηρούνται συχνά χαμηλές θερμοκρασίες.
Στη Νορβηγία παρατηρούνται συχνά χαμηλές θερμοκρασίες.
Στη Φινλανδία παρατηρούνται συχνά χαμηλές θερμοκρασίες.
Η Σουηδία, η Νορβηγία και η Φινλανδία είναι οι χώρες της Σκανδιναβίας.
Άρα, στη Σκανδιναβία παρατηρούνται συχνά χαμηλές θερμοκρασίες.
- **Ατελής επαγωγή:** υπάρχει όταν τα ειδικά στοιχεία από τα οποία συνάγεται το γενικό συμπέρασμα είναι ανεπαρκή και είτε οδηγούμαστε σε πιθανολογικό είτε σε αυθαίρετο συμπέρασμα. Έτσι, το συμπέρασμα δεν είναι απόλυτα ασφαλές ούτε όμως και λανθασμένο, διότι οδηγούμαστε σε αυτό με λογικό άλμα και πρέπει να το ελέγχουμε.
π.χ. Σήμερα παρατηρείται αύξηση στις κλοπές, στις απάτες και στους εκβιασμούς.
Οι κλοπές, οι απάτες και οι εκβιασμοί είναι μορφές εγκληματικότητας.
Άρα, σήμερα παρατηρείται αύξηση της εγκληματικότητας.
(ατελής επαγωγή γιατί περιλαμβάνει ενδεικτικά στοιχεία με πιθανολογικό χαρακτήρα.)

Είδη επαγωγικών συλλογισμών:

1. **Γενίκευση:** πρόκειται για τον επαγωγικό συλλογισμό ο οποίος με βάση κάποια δεδομένα καταλήγει σε μια γενικότερη κρίση. Για να αξιολογήσουμε τον συλλογισμό ελέγχουμε αν υπάρχουν επαρκή στοιχεία οπότε και είναι επιτρεπτή και αποδεκτή ή αντίθετα στηρίζεται σε ανεπαρκή στοιχεία οπότε η γενίκευση είναι βεβαιωμένη και αβέβαιη.

π.χ. Το σώμα α όταν ψύχεται συστέλλεται.

Το σώμα β όταν ψύχεται συστέλλεται.

Το σώμα γ όταν ψύχεται συστέλλεται.

Τα σώματα α,β,γ είναι μέταλλα.

Άρα, όλα τα μέταλλα όταν ψύχονται συστέλλονται. (ασφαλές συμπέρασμα)

π.χ. Ο γείτονάς μου είναι Σκοτσέζος.

Ο γείτονάς μου δεν είναι γενναιόδωρος.

Άρα, οι Σκοτσέζοι δεν είναι γενναιόδωροι. (άστοχο συμπέρασμα όπου η γενίκευση είναι αυθαίρετη διότι στηρίζεται σε ανεπαρκή στοιχεία και στηρίζεται σε στερεότυπα και προκαταλήψεις)

2. **Αίτιο - Αποτέλεσμα:** πρόκειται για τον επαγωγικό συλλογισμό ο οποίος παρουσιάζει την αιτία και το αποτέλεσμα που αυτή προκαλεί. Για να αξιολογήσουμε την ορθότητά του εργαζόμαστε ως εξής:

α) Εξετάζουμε αν η σχέση αυτή είναι καθαρά αιτιολογική και όχι απλά χρονική, αφού ό,τι προηγείται χρονικά, δεν σημαίνει ότι αποτελεί και την αιτία αυτού που ακολουθεί.

π.χ. Πέρσι επισκέφτηκα την Πάρο και πέρασα υπέροχα.

Φέτος θα επισκεφθώ και πάλι την Πάρο.
Άρα, φέτος θα περάσω υπέροχα.

β) Προσέχουμε μήπως μια μερικότερη αιτία παρουσιάζεται ως μοναδική και αποκλειστική.

π.χ. Ο διαιτητής απέβαλε έναν ποδοσφαιριστή της ομάδας μας 5΄ πριν από τη λήξη του αγώνα.

Η ομάδα μας έπαιξε με λιγότερους παίκτες για 5΄.

Άρα, η ήττα της ομάδας μας με 7-1 ήταν άδικη.

π.χ. Αυτό που φταίει για την έξαρση των ναρκωτικών στη νεολαία είναι η χρήση τους από πρόσωπα που θεωρούνται πρότυπα για τους νέους. (υπεραπλούστευση της σχέσης ανάμεσα στο αίτιο και το αποτέλεσμα αφού μία από τις αιτίες των ναρκωτικών απομονώνεται και παρουσιάζεται ως η μοναδική.)

γ) Παρατηρούμε αν το αίτιο είναι αναγκαίο (δηλαδή χωρίς αυτό δεν προκύπτει το αποτέλεσμα) και επαρκές (αρκεί μόνο αυτό το αίτιο για να προκύψει το αποτέλεσμα).

π.χ. Τοποθετώ το δοχείο με το νερό στην εστία της κουζίνας.

Η θερμοκρασία στην εστία ανέβηκε στους 100°C.

Άρα, το νερό στο δοχείο θα βράσει. (αιτία αναγκαία και επαρκής.)

π.χ. Πιστεύω ότι θα πάρω το μεγαλύτερο βαθμό στην τάξη στα μαθηματικά διότι μελέτησα πιο πολύ από όλους τους συμμαθητές μου. (η αιτία «μελέτησα πιο πολύ» είναι αναγκαία αλλά δεν είναι και επαρκής.)

π.χ. Πέθανε από καρκίνο διότι κάπνιζε. (το αίτιο είναι επαρκές αλλά όχι αναγκαίο.)

- 3. Αναλογία:** πρόκειται για τον συλλογισμό που συγκρίνει δύο στοιχεία και με βάση τις ομοιότητες (αναλογίες) που προκύπτουν συνάγεται ένα συμπέρασμα. Τα αναλογικά επιχειρήματα έχουν πάντα πιθανολογικό χαρακτήρα και δεν μπορούν να δώσουν τέλεια επαγωγή.

είδη αναλογίας:

α) Κυριολεκτική όταν τα συγκρινόμενα στοιχεία είναι ομοειδή.

π.χ. Η Σικελική εκστρατεία που διεξήχθη στην αρχαία Ελλάδα είχε ως αφετηρία τα γεωστρατηγικά συμφέροντα των Αθηναίων.

Ο πόλεμος στον Περσικό κόλπο που έγινε από τις ΗΠΑ το 1991 είχε ως γνώμονα τον έλεγχο της περιοχής από τους Αμερικανούς.

Άρα, ο πόλεμος σε διαχρονικό επίπεδο έχει ως βασική αιτία το οικονομικά συμφέροντα.

β) Μεταφορική όταν στην αναλογία ο λόγος χρησιμοποιείται μεταφορικά.

π.χ. Το ποδόσφαιρο είναι σαν τη ζωή. Διδάσκει τη συνεργασία και την επίμονη προσπάθεια μέχρι την τελική νίκη. Τα ίδια μαθήματα μας δίνει και η ζωή γι' αυτό προτείνω να διδάσκεται το ποδόσφαιρο υποχρεωτικά στο σχολείο.